

УДК 330.1

DOI: 10.33813/2224-1213.18.2019.7



---

**Щукін Дмитро Вікторович,**

здобувач Міжрегіональної академії управління персоналом

ORCID: 0000-0001-9039-8726

rvps@ukr.net

---

## УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

**Предмет дослідження** – ризики в діяльності промислових підприємств: сутність та класифікація. **Метою статті** є дослідження наявних підходів до тлумачення поняття «ризик» та розробка власного визначення поняття «ризик», аналіз і класифікація ризиків, що виникають у діяльності промислових підприємств, розробка власної класифікації найбільш поширених та актуальних ризиків промислового підприємства. **Методологія проведення роботи** – використані методи узагальнення, аналізу та синтезу (при дослідженні підходів до тлумачення поняття «ризик» та класифікації ризиків промислового підприємства), експертні методи оцінки (при визначенні найбільш поширених та актуальних ризиків промислового підприємства). **Результати роботи** – запропоновано власні визначення: поняття «ризик» та класифікація найбільш поширених та актуальних ризиків промислового підприємства. **Висновки** – у сучасній науковій думці відсутній єдиний підхід та єдине універсальне визначення категорії «ризик». Це обумовлено складністю цієї категорії, особливостями досліджень науковців, де розглядається ця категорія. За результатами дослідження ми дійшли висновку, що ризик – це невизначеність, потенційна ймовірність відхилення від запланованих цілей та очікуваних результатів.

**Ключові слова:** промислове підприємство, ризик, небезпека, класифікація.

**Шукин Дмитрий Викторович,**  
*соискатель Межрегиональной академии управления персоналом*

### **Управление рисками в деятельности промышленных предприятий: сущность и классификация**

**Предмет исследования** – риски в деятельности промышленных предприятий: сущность и классификация.

**Целью статьи** является исследование существующих подходов к трактовке понятия «риск» и разработка собственного определения понятия «риск», анализ и классификация рисков, возникающих в деятельности промышленных предприятий, разработка собственной классификации наиболее распространенных и актуальных рисков промышленного предприятия. **Методология проведения работы** – использованы методы обобщения, анализа и синтеза (при исследовании подходов к трактованию понятия «риск» и классификации рисков промышленного предприятия), экспертные методы оценки (при определении наиболее распространенных и актуальных рисков промышленного предприятия). **Результаты работы** – предложены собственные определения: понятия «риск» и классификация наиболее распространенных и актуальных рисков промышленного предприятия. **Выводы** – в современной научной мысли отсутствует единый подход и единое универсальное определение категории «риск». Это обусловлено сложностью этой категории, особенностями исследований ученых, где рассматривается эта категория. По результатам исследования мы пришли к выводу, что риск – это неопределенность, потенциальная вероятность отклонения от запланированных целей и ожидаемых результатов.

**Ключевые слова:** промышленное предприятие, риск, опасность, классификация.

**Dmitry Shchukin,**  
*post-graduate student of the Interregional Academy of  
Personnel Management*

### **Management of risks in the activity of industrial enterprises: essence and classification**

**The subject of research** – risks in the activity of industrial enterprises: essence and classification. **The purpose of the article** is to study existing approaches to the interpretation of the concept of “risk” and develop its own definition of “risk”, analysis and classification of risks arising in the activities of industrial enterprises, the development of its own classification of the most common and actual risks of an industrial enterprise. **Methodology of work** – used methods of synthesis, analysis and synthesis (in the study of approaches to the interpretation of the concept of “risk” and the classification of risks of an industrial enterprise), expert methods of evaluation (in determining the most common and actual risks of an industrial enterprise). **The results of the work** – the proposed their own: the definition of the concept of “risk” and the classification of the most common and actual risks of an industrial enterprise. **Conclusions** – in modern scientific thought there is no single approach and the only universal definition of the “risk” category. This state of affairs is caused by the complexity of this category, the peculiarities of the research of scholars, in the context of which this category is considered. According to the research, we came to the conclusion that the risk is uncertainty, which causes a potential deviation from the planned goals and expected results.

**Key words:** industrial enterprise, risk, danger, classification.

**Постановка проблеми.** Діяльність будь-якого підприємства завжди пов'язана з ризиками, одні можуть бути постійними і постійно створювати потенційні загрози для діяльності підприємства, інші – непостійні, ситуаційні і можуть виникати за певних причин, чинників та обставин. Водночас, залежно від виду економічної діяльності види, обсяги та особливості ризиків можуть змінюватись. При цьому, промислові підприємства, в особі їх власників та менеджменту, щоденно повинні вирішувати завдання мінімізації та уникнення ризиків, усунення негативних наслідків ризиків.

Ефективність процесу управління ризиками надто залежить від розуміння сутності поняття «ризик» та особливостей різноманітних ризиків, з якими промислові підприємства зіштовхуються під час свого функціонування, що і спричинило необхідність поглибленого наукового розгляду вищевказаних питань.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Значний внесок у дослідження різних аспектів ризиків та їх сутності внесли такі вчені: О. Барановський, Т. Васильців, В. Гапоненко, В. Геєць, К. Горячева, А. Драга, Д. Зеркалов, Г. Клейнер, Є. Олейніков, В. Ярочків та інші. Питанням класифікації ризиків, ризиків промислових підприємств присвячені наукові праці вітчизняних вчених: В. Бобиля, А. Бондаренка, В. Гранатурова, А. Єпіфанова, О. Коць, П. Коюда, В. Кудіна, О. Мороз, Л. Примостка, С. Реверчука, К. Семенова та інших дослідників.

**Мета дослідження.** Метою статті є дослідження наявних підходів до тлумачення поняття «ризик», аналіз і класифікація ризиків, що виникають у діяльності промислових підприємств.

**Виклад основного матеріалу.** За результатами аналізу визначень сутності поняття «ризик» ми дійшли висновку щодо відсутності єдиного універсального визначення (найбільш поширені визначення категорії «ризик» представлені в табл. 1). Це обумовлено складністю самого поняття, різноманітністю аспектів досліджень ризику науковцями, що впливає на сутність та особливості їх визначення.

Т. Васильєва, О. Діденко, А. Єпіфанов виділяють два підходи до трактування категорії «ризик»:

– результативний – при визначенні ризику увага акцентується, в першу чергу, на результаті (успіх або невдача). При цьому ризик трактується як можливість якоїсь несприятливої події;

– процесний – визначення ризику узагальнює цілісний процес від дії факторів формування ризикової ситуації до отримання результату [13].

Таблиця 1

## Огляд визначень сутності категорії «ризик»

Автор	Сутність визначення
1	2
Тлумачний словник	Ризик – це можливість небезпеки, невдачі або дія на вмання з надією на сприятливий результат [11]

## Закінчення таблиці 1

1	2
О. Бондар	Ризик – це небезпека потенційно можливої, ймовірної втрати ресурсів чи недоодержання доходу порівняно з варіантом, розрахованим на раціональне використання ресурсів [1]
В. Гранатуров	Ризик – це діяльність, пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість кількісно та якісно оцінити ймовірність досягнення передбачуваного результату або невдачі й відхилення від мети [4]
С. Дмитров	Ризик – це можливість настання несприятливої події та, здебільшого, трактується як імовірність чи загроза втрати суб'єктами господарювання частини своїх ресурсів, недоотримання доходів чи виникнення додаткових витрат в результаті здійснення певної виробничої чи фінансової діяльності [5]
А. Камінський	Ризик – це економічна категорія, що відбиває невизначеність, конфліктність, багатокритеріальність, нечіткість у фінансових відносинах та включає особливості сприйняття вказаних характеристик зацікавленими суб'єктами цих відносин [6]
В. Кудіна	Ризик, як економічна категорія, це усвідомлена можливість небезпеки виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, майна, грошей у зв'язку з випадковими змінами умов економічної діяльності, несприятливими обставинами [7]
П. Коюда	Ризик – це ймовірність (чи загроза) виникнення збитків або недоотримання прибутків порівняно з варіантом, що прогнозується, у зв'язку з випадковою зміною умов економічної діяльності, несприятливими обставинами [9]
Л. Мороз	Ризик – це прийняття раціонального чи нераціонального управлінського рішення, у рамках якого можна дати вірогідну кількісну і/або якісну оцінку дії факторів і, як наслідок, отримати один з трьох економічних результатів: позитивний, нульовий або негативний [10]
О. Шепеленко	Ризик – це спосіб господарювання в непередбачених умовах (обставинах), при якому створюються завдяки особливим здібностям підприємця можливості і необхідність запобігати, зменшувати несприятливу дію схоластичних умов і одержувати в цих умовах підприємницький дохід [17]

Цікава точка зору А. Бондаренка, який стверджує, що в економічній літературі існує, як мінімум, 4 типи трактувань цього питання, при цьому у всіх, що виділяє автор, він пов'язує категорії «загроза» та «ризик»:

- 1) ризик як наслідок реалізації небезпечних умов та джерело загрози;
- 2) ризик як похідна від загрози;
- 3) ризик як джерело загрози (ризик – імовірність виникнення загрози);
- 4) ризик як частина загрози [2].

О. Христенко виділяє трохи більше аспектів сутності категорії «ризик»:

- в основі ризику лежить імовірнісна природа ризикової економічної діяльності;
- ризик притаманний усім процесам і видам економічних відносин незалежно від того, є вони активними чи пасивними;
- негативні наслідки ризику, що виявляються у зростанні витрат і недоотриманні доходів, можуть бути частково усунені за допомогою управлінських заходів;
- більшість ситуацій, яким притаманний ризик, важко прогнозовані і контрольовані, тому уникнути ризику повністю майже неможливо;
- відсутність ризику гальмує розвиток будь-якої системи, оскільки знижує її динамічність та ефективність [15].

Із огляду на вищевикладене, ми дійшли висновку щодо необхідності вироблення власного тлумачення «ризик». На нашу думку, ризик – це невизначеність, потенційна ймовірність відхилення від запланованих цілей та очікуваних результатів.

Тепер перейдемо безпосередньо до класифікації ризиків в діяльності промислових підприємств, які наявні в науковій літературі, окремих нормативно-правових актах. При цьому, варто зважати, що при визначенні класифікації необхідно дотримуватись певних принципів, до яких М. Роговим віднесено такі:

1. Класифікація ризиків має відповідати конкретним цілям. Ознаки, за якими об'єднують ризики в групи (категорії), повинні задовольняти критерії, які пов'язані з цілями класифікації.

2. Класифікація повинна проводитись з позицій системного підходу. При визначенні ризиків їх необхідно розглядати як множини взаємопов'язаних елементів.

3. Під час виконання однієї і тієї ж роботи проекту можуть виникати різні ризики. Чим точніше визначається вид ризику за обраною класифікацією в цьому випадку, тим легше його якісно або ж кількісно оцінити.

4. Жодна запропонована класифікація ризиків не є жорсткою. Вона може бути окремою для кожного підприємства, проекту, програми, портфеля проектів. Пропонований перелік ризиків може доповнюватись та змінюватись, один і той же ризик може відповідати різним групам у загальній класифікації [12].

Щодо безпосередньо ризиків, то, зважаючи, що вітчизняна економіка перебуває в умовах ринкової трансформації, викликає зацікавленість класифікація системних ризиків, запропонована Т. Васильцевим. Науковцем виділено ряд системних ризиків, що створюють певну загрозу нормальному функціонуванню будь-якого підприємства. Серед них основними є [3]:

- за наслідками конфлікту інституційних інтересів (формування олігархічних структур, монополізація економіки, приватно-державний корпоратизм, надмірна політизація економіки);
- за формами нелегітимного формування власності (фіктивне банкрутство, «непрозора» приватизація, лобіювання доступу до державних ресурсів, створення фіктивних підприємств);

– за формами корупційних дій в системі державного управління (сприяння афільованим структурам, кримінальне лобіювання, інвестування за рахунок державного бюджету, створення псевдопідприємств);

– за перешкодами легалізації економіки (наявність трансакційних видатків у разі розриву нелегальних відносин, збільшення видатків за легітимної діяльності, ускладнення доступу до дефіцитних державних екстерналій);

– за передумовами недобросовісної конкуренції (незабезпеченість гарантій права власності, нестабільність «правил гри», недосконалість податкова, фінансово-кредитна політика, «клієнтські» відносини влади та бізнесу, афільованість управління підприємствами, відсутність ринку продажу бізнесу);

– за негативними наслідками трансформації економіки (спад виробництва, порушення виробничих і коопераційних зв'язків, дефіцит оборотного капіталу, зниження конкурентоспроможності, зниження платоспроможного попиту).

Вітчизняні науковці К. Семенова та К. Тарасова в монографії «Ризики діяльності промислових підприємств: інтегральне оцінювання» виділили 22 ознаки при класифікації ризиків, а загальна кількість у їх класифікації склала 69 [14, с. 187-188]. Науковцями запропоновано такі ознаки ризиків: характер впливу; етап вирішення проблеми; рівень виникнення; причини виникнення; ступінь обґрунтованості прийняття ризику; ступінь системності; можливий результат; ступінь впливу на діяльність; критерії часу; кількість осіб, що аналізує ризик і приймає рішення про поведінку в разі його реалізації; можливість прогнозування; вид шкоди; вид витрат; об'єкт виникнення; характер прояву; наявність аналогів вирішення; вибір варіанту рішення; ступінь свободи суб'єкта; тип обліку; можливість досягнення мети; можливість страхування; сфера походження. Безумовно, така детальна та всебічна класифікація може існувати і мати певний науковий інтерес, але вона практично недієва. Окрім цього, в цій класифікації відсутня така ознака, як джерело виникнення (зовнішнє або внутрішнє).

Більш прийнятною, що відповідає засадам діяльності промислових підприємств, на нашу думку, є класифікація, яка запропонована О. Коць. Автор ризики промислового підприємства поділяє на:

– техніко-виробничий ризик, який включає технологічний, технічний, виробничий, інноваційний, організаційний та транспортний;

– комерційний ризик, який включає майновий, торговий, маркетинговий, діловий та розрахунковий;

– фінансовий ризик, який включає ринковий, кредитний, операційний та інвестиційний;

– інші зовнішні ризики, які включають політичний, форсмажорний, регіональний, природно-кліматичний [8].

Водночас, ця класифікація потребує уточнення. Так, операційний ризик не є фінансовим – він є ризиком виробничим, зважаючи на те, що зумовлений внутрішніми причинами і пов'язаний з особливостями діяльності підприємства. Окрім цього, техніко-виробничий ризик є внутрішнім за походженням.

Т. Цвігун у роботі «Класифікація ризиків підприємства» пропонує за сферою виникнення виділяти такі:

- виробничі;
- комерційні;
- ресурсні [16].

Американські науковці К. Вебер та А. Сливоцький на підставі досвіду діяльності підприємств в умовах найбільших ризиків, кон'юнктури ринків та особливостей сьогодення виділяють сім видів ризиків. І хоча названі науковцями ризики є доволі загальними і включають ряд основних зовнішніх та внутрішніх, водночас вони цікаві, бо їх подолання може сприяти злету підприємства. Про це й зазначають у роботі «7 стратегій перетворення великих загроз на прориви зростання». Безпосередньо науковцями були виділені такі ризики:

- ризики галузі – ймовірність того, що держава ослабить контроль у тій чи іншій галузі економіки, і учасники ринку можуть не втримати свої позиції;
- ризики технології – нові технології, на які підприємство сподівалося і вклало великі кошти, може не виправдати очікувань;
- ризики бренду – репутація бренду може різко погіршитися, і це знизить прибутки підприємства;
- ризики конкуренції – нова фірма на ринку може переманити деяких клієнтів;
- ризики клієнта – коли уподобання клієнтів змінюються, а підприємство не встигає адекватно відреагувати, то це може серйозно вплинути на його прибуток;
- ризики проекту – перспективний проект може провалитися, і підприємство втратить свої позиції на ринку;
- ризики стагнації – коли підприємство перестане рости і розвиватися – найімовірніше, його чекає провал [18].

Наше дослідження класифікацій ризиків діяльності промислового підприємства дозволяє зробити висновок, що вони є доволі різноплановими, мають різний ступінь деталізації (деякі доволі широкі та загальні, інші – вузькоспеціалізовані) з різних причин. Основними є: залежність від особливостей дослідження та сфери, в якій задіяний відповідний фахівець; завдання, які постають перед науковцем і на вирішення яких спрямовує він свою діяльність.

На нашу думку, найбільш поширені та актуальні ризики діяльності промислового підприємства (табл. 1) для зручності їх ефективного застосування варто поділити за такими ознаками.

За джерелом походження:

- зовнішні ризики – пов'язані з особливостями зовнішнього середовища, в якому здійснює свою діяльність підприємство;
- внутрішні ризики – пов'язані з особливостями функціонування підприємства.

2. За сферою походження: виробничі; фінансові; комерційні; правові; законодавчі; юридичні.

3. За характером впливу: прості; комплексні (складні).

Таблиця 1

**Класифікація найбільш поширених ризиків діяльності  
промислових підприємств**

Класифікаційні ознаки	Клас ризику	Вид ризику
За джерелом походження	Зовнішні ризики	Політичний
		Правовий
		Законодавчий
		Юридичний
		Фінансовий
	Внутрішні ризики	Виробничий
Стратегічний		
Фінансовий		
За сферою походження	Виробничий	Інноваційно-технологічний
		Технічний
		Операційний: – персоналу, – структури
	Комерційний	Маркетинговий
		Торговельний
		Партнерсько-діловий
	Фінансовий	Ринковий: – інфляційний, – фондовий, – процентний, – валютний
		Кредитний
		Ліквідності
		Правовий
За характером впливу	Законотворчий	
	Юридичний	
За характером впливу	Простий	
	Комплексний	

Джерело: розроблено автором

Необхідно також зазначити, що ризики не ізольовані один від одного, вони, зазвичай, можуть:

– бути тісно пов'язаними з іншими (одним або декількома) або впливати один з одного за ланцюговим ефектом, залежно від особливостей самих ризиків;



– входить у класифікації до різних за ознаками груп ризиків (наприклад, за класифікацією групи «за сферою походження» можуть мати як внутрішнє, так і зовнішнє джерело походження);

– мати різні прояви, через що і позначатись по-різному.

**Висновки.** У процесі дослідження з'ясовано, що у науковій сфері відсутній єдиний підхід та універсальне визначення категорії «ризик». Це обумовлено складністю цієї категорії, особливостями досліджень науковців, аспектом яких є ця категорія. За результатами дослідження ми дійшли висновку, що ризик – це невизначеність, яка спричиняє потенційну ймовірність відхилення від запланованих цілей та очікуваних результатів.

На підставі аналізу наявних класифікацій різновидів ризиків у діяльності промислових підприємств ми дійшли висновку, що в процесі свого функціонування вони постійно стикаються зі значною кількістю різноманітних ризиків, які відрізняються не лише за своєю сутністю, а й за особливостями прояву, можливим впливом та наслідками, що вимагає не лише вчасного їх виявлення, постійного моніторингу, дослідження та оцінки, а й попередження, усунення та/або подолання їх наслідків.

### Список використаних джерел

1. **Бондар О. В.** Ситуаційний менеджмент: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 326 с.

2. **Бондаренко А.І.** Ціноутворюючі ризики в банківській діяльності. Європейські перспективи № 5, 2015. — с. 44-52.

3. **Васильців Т. Г.** Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т. Г. Васильціва]. — Львів: Ліга-Прес, 2012. — 386 с.

4. **Гранатуров В. М.** Ризики підприємницької діяльності: проблеми аналізу / В. М. Гранатуров, О. Б. Шевчук. — К.: Зв'язок, 2000. — 152 с.

5. **Дмитров С. О., Медвідь Т. А.** Новітня компонента в системі банківських ризиків / Сергій Дмитров, Тетяна Медвідь // Науково-практичний журнал. Вісник НБУ. — 2010. — № 4 (170). — С. 11-14.

6. **Камінський А. Б.** Економіко-математичне моделювання фінансових ризиків [Текст]: автореф. дис. д-ра екон. наук: спец. 08.00.11 “Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці” / А. Б. Камінський. — К.: КНУ, 2007. — 25 с.

7. **Кудіна В. Г.** Класифікація ризиків у банківській сфері: теорія і практика [Текст] / В. Г. Кудіна // Вісник Східноукраїнського університету ім. В. Даля. — 2011. — № 15 (169). — Ч. 2. — С. 34-39.

8. **Коць О. О.** Класифікація ризиків промислового підприємства / О. Коць // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». — 2006. — № 4 (554). — С.96-103.

9. **Коюда П. М., Коюда О. П.** Економічна сутність ризиків та їх класифікація // Актуальні проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України: Зб. наук. ст. — Харків. Основа, 2001. — С.257-258.

10. **Мороз Л. В.** Банківські ризики та їх вплив на діяльність банківських установ [Електронний ресурс] / Л. В. Мороз, О. В. Сідак. — Режим доступу : [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem\\_biol/nvnltsu/21\\_18/221\\_Mor.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/21_18/221_Mor.pdf).

11. **Ожегов С. И., Шведова Н. Ю.** Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. – 4-е изд., дополненное. – М.: Азбуковник, 1999. – 944 с.
12. **Рогов М. А.** Риск-менеджмент/ Рогов М. А. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 120 с.
13. **Ризик-менеджмент інновацій: монографія** / Т. А. Васильєва, О. Н. Діденко, А. А. Спіфанов [та ін.]. – Суми: Ділові перспективи, 2005. – 260 с.
14. **Семенова К. Д., Тарасова К. І.** Ризики діяльності промислових підприємств: інтегральне оцінювання. Монографія / К. Д. Семенова, К. І. Тарасова. – Одеса: ФОП Гуляєва В.М., 2017. – 234с.
15. **Христенко О. В.** Теоретичні основи системи управління ризиками в діяльності банку. – Фінансовий простір, No 2 (30), 2018. – с.161-167.
16. **Цвігун Т. В.** Класифікація ризиків підприємства / Т.В.Цвігун // Збірник наукових праць. Економічні науки. Серія “Облік і фінанси”. Луцький національний технічний університет. Випуск 8 (29). Ч.4. – 2011. – С.385-393.
17. **Шепеленко О. В.** Управління підприємницькими ризиками суб’єкта господарювання/ О. В. Шепеленко // Економічні науки: Вісник ДонНУЕТ. – 2011. – No 4(52), с. 189-199.
18. **Slywotzky J. Andrian, Weber Karl.** The Upside: The 7 Strategies for Turning Big Threats into Growth Breakthroughs Hardcover – May 15, 2007.

## References

1. **Bondar O. V.** Situational Management: Teaching. manual – K.: Center for Educational Literature, 2010. – 326 p.
2. **Bondarenko A. I.** Pricing Risks in Banking. European Prospects No. 5, 2015. – P. 44-52.
3. **Vasiltsev T. G.** Financial and economic security of Ukrainian enterprises: strategy and mechanisms of support: monograph / Vasiltsev T. G., Voloshin V. I., Boykevych O. R., Karkavchuk V. V., [ed. T. G. Vasylytsiv] – Lviv: Liga-Press, 2012. – 386 p.
4. **Granaturov V. M.** Risks of entrepreneurial activity: problems of analysis / V. M. Granaturov, O. B. Shevchuk – K. : Connectivity, 2000. – 152 p.
5. **Dmitrov S. O., Medvid T. A.** The newest component in the system of bank risks / Sergey Dmitrov, Tetyana Medvid // Scientific and practical journal Bulletin of the NBU. – 2010. – No. 4 (170). – P. 11-14.
6. **Kaminsky A. B.** Economic-mathematical modeling of financial risks [Text]: author’s abstract. dis Dr. Econ. Sciences: special 08.00.11 «Mathematical Methods, Models and Information Technologies in Economics» /A.B. Kaminsky – K. : KNU, 2007. – 25 p.
7. **Kudina V. G.** Classification of Risks in the Banking Sector: Theory and Practice [Text] / V. G. Kudina // Bulletin of the East Ukrainian University named after V. Dahl – 2011. – No. 15 (169). – Ch. 2 – P. 34-39.
8. **Kots O. O.** Classification of Industrial Enterprise Risks / O. O. Kots // Bulletin of Lviv Polytechnic National University. – 2006. – No. 4 (554). – P. 96-103.
9. **Koyda P.M., Koyda O.P.** Economic essence of risks and their classification // Current problems and prospects of development of the financial and credit system of Ukraine: D. sciences Art. – Kharkiv Basin, 2001. – P. 257-258.
10. **Moroz L. V.** Banking Risks and Their Influence on the Activities of

Banking Institutions [Electronic Resource] / L. V. Moroz, O. V. Sidak. – Access mode: [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem\\_biol/nvnltsu/21\\_18/221\\_Mor.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/21_18/221_Mor.pdf).

11. **Ozhegov S. I., Shvedova N. U.** Explanatory dictionary of the Russian language: 80 000 words and phraseological expressions / Russian Academy of Sciences. Institute of Russian Language named after. V. V. Vinogradov. – 4th ed., Supplemented. – М.: Azbekovnik, 1999. – 944 p.

12. **Rogov M. A.** Risk Management / Rogov M. A. – М.: Finance and Statistics, 2001. – 120 p.

13. **Risk management** of innovations: monograph / T. A. Vasiliev, O. N. Didenko, A. A. Epiphanov [and others]. – Sumy: Business Perspectives, 2005. – 260 p.

14. **Semenova K. D., Tarasova K. I.** Risks of industrial enterprises: integral assessment. Monograph / K. D. Semenova, K. I. Tarasova. – Odessa: FOP Gulyaeva VM, 2017. – 234 p.

15. **Khristenko O. V.** Theoretical foundations of the risk management system in the bank's activities. – Financial Space, No 2 (30), 2018. – P. 161-167.

16. **Tsvigun T. V.** Classification of enterprise risks / T.V. Tsvigun // Collection of scientific works. Economic Sciences. Series «Accounting and Finance». Lutsk National Technical University. Issue 8 (29). Part 4 – 2011. – P. 385-393.

17. **Shepelenko O. V.** Management of entrepreneurial risks of a business entity / O. V. Shepelenko // Economic sciences: DonNUET Herald. – 2011. – No. 4 (52), P. 189-199.

18. **Slywotzky J. Andrian,** Weber Karl. The Upside: The 7 Strategies for Turning Big Threats into Growth Breakthroughs Hardcover – May 15, 2007.